

Arbeids- og administrasjonsdepartementet
8004 Dep.
0030 Oslo

18.05.04
638 /5.00/mc

NFU'S HØRINGSUTTALELSE VEDRØRENDE NOU 2003:19 MAKT OG DEMOKRATI

Innledningsvis vil NFU poengtere at Makt- og demokratiutredningen løfter frem en rekke viktige problemstillinger, men beklageligvis er funksjonshemmede - perspektivet helt fraværende.

Vedrørende lovgivning og kommunens selvråderett

Mennesker med funksjonsnedsettelse blir daglig utsatt for diskriminering. Det er et stort behov for å styrke eksisterende lovgivning for å sikre at mennesker med funksjonsnedsettelse likestilles med andre. Manneråk- utvalget nevner 12 ulike lover som bør styrkes og samordnes. Regjeringen har nedsatt et utvalg (Syse- utvalget) som skal se på hvordan en kan styrke dagens lovgivning. NFU vil spesielt nevne sosiallovgivningen, da dette er et område som er særdeles viktig for personer med kognitiv funksjonsnedsettelse. Det er på velfredssiden behov for sterk lovgivning for å sikre at de svake grupper får et forsvarlig tjenestetilbud.

Det tjenestetilbudet som i dag tilstås den enkelte er i stor utstrekning beroende på kommunens skjønnsmessige vurdering av hva den finner å være det mest hensiktsmessige. NFUs erfaringer gjennom vårt arbeid er at kommunens vurderinger og valg svært ofte går på bekostning av den enkeltes ønsker og behov. Økonomihensyn går foran lovgivningshensyn i mange tilfeller. Den lovfestede individuelle medvirkningen blir av denne grunn et paradoks. Vi mener at kommunens rett til å velge hjelpeform i betydelig grad må begrenses, eventuelt avvikles.

Det er en helt klar tendens til at kommunene ønsker å samle mennesker med utviklingshemming i institusjonslignende boformer uten at de selv har bedt om dette og under trussel om at dersom de ikke flytter vil tjenestetilbudet der de bor bli redusert. Det har i de siste årene vært en økende tendens til segregerte løsninger basert på gruppetenking. Som en konsekvens får mange ikke de individuelle tjenester de har krav på ifølge loven. Dette medfører forringet livskvalitet for de det gjelder.

NFU har lang tradisjon for å jobbe gjennom det eksisterende lovverket for å ivareta behovet til mennesker med kognitiv funksjonsnedsettelse. Vi benytter lovverket aktivt på alle felt av vårt arbeid da vi anser dette som et av våre viktigste virkemidler. NFU bruker blant annet mye ressurser på å bevisstgjøre våre medlemmer vedrørende de rettigheter som foreligger i dagens lovverk. Det største problemene, slik NFU ser det, er i forvaltningen av de lovpålagte oppgaver. En stor del av disse problemene skyldes mangel på kompetanse hos de som skal forvalte lovverket i kommunene. Det er med andre ord et stort behov for kompetanseheving i kommuneforvaltningen. NFU er av den formening at kompetanseheving i kommunal saksbehandling bør reguleres i form av forskrift. Dette er gjennomført på saksbehandlingsfeltet bygg og plan. Forskriften bør blant annet inneholde regulering av saksforberedelsen, tidsfrist for vedtak, regulering av foreløpig svar, brukermedvirkning, begrunnelse for vedtak og klage. Samtidig må det en holdningsendring til, det er brukerens behov og ønsker som skal være avgjørende og ikke hensynet til økonomi.

NFU mener kommunene, slik disse er organisert i dag, ikke er kompetente til å forvalte landets velferdsgoder. Vi ønsker klarere sentrale føringer med tanke på forståelsen av nasjonale politiske mål, generelle holdninger og forvaltningen av lovverket og dets intensjoner. Det er viktig å være seg bevisst at personer med kognitiv funksjonsnedsettelse står i et avhengighetsforhold til kommunen i henhold til behovet for tjenester o.l. Av denne grunn er det også svært viktig at de som forvalter lovverket er kompetente. I tillegg til problemet med manglende kompetanse i kommunene er det også et økende problem at kommunene ikke følger opp pålegg fra fylkes- og sivilombudsmannen. NFU ønsker derfor effektive sanksjonsmuligheter i så henseende.

NFU er på bakgrunn av våre erfaringer sikre på at den generelle bevilgningen knyttet til kriteriet i inntektssystemet og bevilgningen til toppfinansiering er for lav sett i forhold til de faktiske behov og i henhold til de oppgaver kommunene er lovpålagt. NFU har aldri representert et syn hvor vi mener at økte overføringer i seg selv, uansett og automatisk løser alle utfordringer. Vi vet at dette avhenger b.l.a av kompetanse i kommunen, hvordan kommunen organiserer seg og hvordan midler forvaltes og prioriteres i kommunene. Det er imidlertid høyst nødvendig at det settes ned utvalg som har som oppgave å gjennomføre en undersøkelse, for å få en oversikt over de faktiske behovene for tjenester etter sosialtjenesteloven.

Avslutning

NFU er av den formening at kommunene har for mye makt samtidig som det er stor mangel på kompetanse hos saksbehandlerne i kommunene. Dårlig saksbehandling går utover rettssikkerheten. Vi ser med bekymring på fremtiden til sårbare grupper hvis utviklingen fortsetter i samme retning. Det vil da være et stort behov for de frivillige organisasjonene.

Vennlig hilsen

Vibeke Seim-Haugen
Generalsekretær

Monica Christoffersen
Saksbehandler

De frivillige organisasjonenes rolle

Funksjonshemmedes organisasjoner har en helt sentral rolle i arbeidet med å nå målet om lik rett til deltagelse og likestilling i samfunnet. Dette gjelder både gjennom sin rolle som "vaktbikkje" og pådrivere overfor myndighetene, ved aktivt å peke på svakheter og utfordringer i det politiske system, og gjennom sin unike kompetanse på området.

NFU vil gjerne påpeke det faktum at vi i tillegg til de nevnte roller også bidrar med viktig samfunnsutvikling. Mange av de endringer som har skjedd de siste 30 årene er et resultat av vår kamp for mennesker med kognitiv funksjonsnedsettelse, som eksempel nevner vi HVPU-reformen og kampen for at utviklingshemmede har rett til egen bolig på lik linje med alle andre borgere. Viktig arbeid av denne art krever tid og ressurser, og funksjonshemmedes organisasjoner sliter med økonomien. + mange organisasjoner
Individualisering etc.

Vi er enige i makt- og demokratiutvalgets analyse når det gjelder de frivillige organisasjoners svekkelse...

Når det gjelder sosialtjenesteloven er vi opptatt av at tjenestene skal følge individet og ikke bosted. Det skal være individuelt tilrettelagte tjenester. Mennesker med utviklingshemming er svært forskjellige, det er derfor behov for individuelle løsninger. Et hovedproblem i dag er at det blir organisert gruppløsninger for arbeid, bo og fritid.